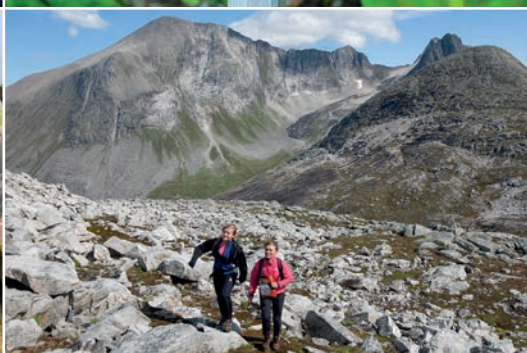
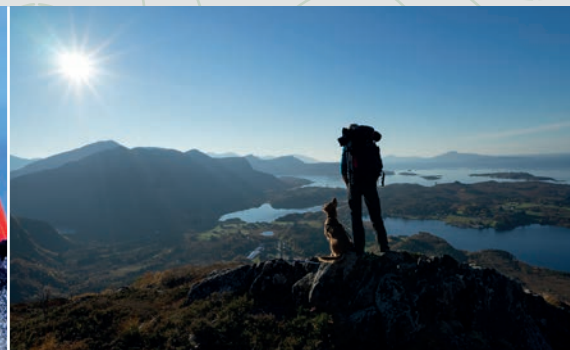
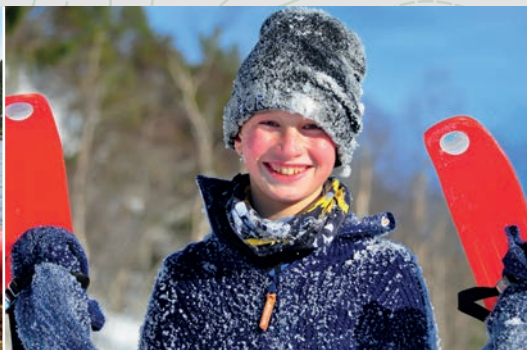

FRILUFTSLIV FOR ALLE!

HURRA!
20 år
med friluftsliv
for alle!
Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal

SAMMEN FOR FRILUFTSLIV!

Vårt motto er: "Friluftsliv for alle - hele året!" Alle turer er like viktige, er vår viktigste erfaring etter 20 år med friluftsliv.

Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal har fått i oppgave av sine 13 eierkommuner å samarbeide med alle, for å få folk ut på tur. Oppdraget til Friluftsrådet er å medvirke til trygghet, gode opplevelser og mestring i naturen på en bærekraftig måte. I dette heftet kan du lese om noen av våre satsingsområder for en styrket folkehelse og det grønne skiftet. Vi forteller blant annet mer om Stikk UT!, friluftsskoler, turskilting, Aktiv på dagtid, strandrydding og arbeidet med å være et kompetansesenter for friluftsliv. Samarbeid er vårt GULL og nøkkelen til å lykkes med satsing på friluftsliv, enten det er med grunneiere, kommunen,

frivillige eller Møre og Romsdal og Trøndelag fylkeskommuner.

Suksessen friluftsrådet har hatt med Stikk UT! i Møre og Romsdal, er et 15 år langt eventyr som er lagt merke til i hele landet, og stadig flere lager kopier av Stikk UT! Dette er stas! Store og små går på tur hele året, og gir oss daglig tilbakemeldinger og registrerer sine turer på stikkut.no. TAKK for det, alle turgåere!

Friluftsrådet er 20 år i år og jubilanten ønsker seg selvsagt enda flere ut på tur i gave. Gratulerer med dagen til oss, tre ganger hurra for oss alle, og riktig god tur!

Hilsen Ola Fremo, daglig leder,
Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal

Hva er et friluftsråd?

Et friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan som jobber med friluftsoppgaver for medlemskommunene og innbyggerne. Samarbeidet er formalisert gjennom vedtekter, årsmøte, styre, arbeidsprogram, budsjett, årsmelding og regnskap. Medlemskommunene betaler en kontingent per innbygger, og i Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal er denne for tiden ni kroner. Friluftsrådene jobber med aktiviteter og tiltak for befolkningen i medlemsregionen, mens kommunene hovedsakelig har ansvar for de lokale sakene i sine kommuner.

Hvorfor friluftsråd?

Friluftslivet kjenner ikke kommunegrenser, og friluftsrådene setter friluftsliv på dagsorden for hele regionen. Friluftsrådene er også regionale kunnskapssenter innen friluftsliv og kan bistå kommuner med spisskompetanse og koordinering. Andre aktuelle oppgaver er å skape friluftssaktivitet i ulike deler av befolkningen, drive informasjonsarbeid, sikre arealer for friluftsmål, være pådriver for skilting og merking og arrangere Friluftsskoler. Friluftsrådene bidrar også til kartlegging og verdsetting av friluftslivsarealer.

Friluftsrådernes Landsforbund

Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal er medlem av Friluftsrådernes Landsforbund (FL) som er et samarbeidsorgan for de interkommunale friluftsrådene. Nesten 30 friluftsråd er medlem av FL, fra Finnmark Friluftsråd i nord til Friluftsrådet for Lindesnesregionen i sør. FL sitt hovedmål er at alle skal ha mulighet til friluftsliv som helsefremmende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet. FL jobber for å styrke allmenne friluftssinteresser nasjonalt og støtter medlemsfriluftsrådene faglig og økonomisk. FL er også felles talerør og uttaler seg i en rekke saker som vedrører friluftsliv.

 Friluftsrådernes Landsforbund

På friluftsskolene får deltakerne prøve seg på mange ulike aktiviteter, lærer samspill med andre og får nye venner.

SATSER PÅ FRILUFTSSKOLER

Kunnskap om friluftsliv, nye vennskap og flotte naturopplevelser er noe av det barna tar med seg hjem fra Friluftsskolen.

Barn og unge er en viktig målgruppe for Friluftsrådet, og Friluftsskoler for 9-14-åringene er et satsingsområde. I 2019 deltok rekordmange barn, og flere enn 250 var med på de åtte Friluftsskolene i Kristiansund, Molde, Halså, Tingvoll og Surnadal/Rindal.

Ferietilbud i nærmiljøet

Friluftsrådet har en lang tradisjon for å arrangere ulike friluftslivstilbud for barn og unge i skoleferiene. Dagens Friluftsskolekonsept er et samarbeid mellom Friluftsrådets Landsforening og Den Norske Turistforening. Skolene skal være et ferietilbud i

nærmiljøet, og de siste årene har Friluftsrådet hatt tilbud i vinterferien, sommerferien og høstferien. Skolene varer i tre-fem dager, er dagbaserte, og noen ganger drar man også på en overnattingstur.

Målet er å gi flest mulig barn en lystbetont og positiv introduksjon til friluftsliv. De som er med får blant annet lære om allemannsretten, ferdskultur, etablering av leir og kart og kompass. Instruktørene legger vekt på lek og moro og tilbyr aktiviteter som fotturer, padling, klatring, fiske, spikking, bading, skiturer, isfiske, trugeturer, skøyter, aking og mat-

laging ute. Skolene er i utgangspunktet åpne for alle og har lav deltakeravgift. Det er også mulig å søke om gratisplasser ved behov.

Utstrakt samarbeid

Å gjennomføre Friluftsskolene krever et utstrakt samarbeid med mange aktører. Kommuner, frivillige lag og enkeltpersoner bidrar i den praktiske gjennomføringen, og økonomisk støtte gis fra Møre og Romsdal fylkeskommune og Miljødirektoratet via Friluftsrådets Landsforbund. Du kan lese mer om Friluftsskolene på Friluftsrådets hjemmeside.

De går og går, for naturopplevelsene, helsa og humøret! Til sammen blir det flere hundre Stikk UT!-turer. Foran f.v.: Carina Olsen og Janne Lyngstad. Bak f.v. Svein Inge Olsen og Paul Olav Olsen.

BEDRE HELSE MED STIKK UT!

– Stikk UT! har betydd mye for familien vår, sier Janne og Paul Olav Lyngstad som startet med Stikk UT! for 10 år siden. Familiemedlemmene har brukt Stikk UT! for å bearbeide sorg, redusere hjerteplager og komme i form etter operasjoner.

Tusenvis av mennesker går Stikk UT!-turer hvert år, og for en del av dem betyr Stikk UT! ekstra mye. Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal hører jevnlig om mennesker som har brukt Stikk UT! aktivt etter sykdom og vanskelige perioder i livet. Blant disse er Janne og Paul Olav Lyngstad og datteren deres Carina og svigersønnen Svein Inge Olsen. Alle bosatt et steinkast fra en Stikk UT!-tur, på Lyngstad i Hustadvika kommune.

Mistet to søstre

Janne Lyngstad var den første i familien som aktivt tok i bruk Stikk UT! for ca. ti år siden.

– Jeg mistet to søstre med få måneders mellomrom på grunn av kreftsykdom. Det var en utrolig tøff periode. Før det hadde jeg ikke vært særlig fysisk aktiv, men jeg er veldig takknemlig for at jeg oppdaget Stikk UT! og begynte å gå turer i skogen og på fjellet for å bearbeide sorgen. Paul Olav

ble med, og Stikk UT! hadde stor betydning for at jeg kom meg gjennom den vanskelige tiden. Ektemannen nikker enig, og selv tror han Stikk UT! har bidratt til å redusere tidligere plager med hjerteflimmer.

Fedmeoperert

Da datteren deres Carina og svigersønnen Svein Inge Olsen ble fedmeoperert i fjor vår, hentet de inspirasjon hos Janne og Paul Olav og trappet kraftig opp på turgåingen.

– Vi ble operert på samme dag, og i etterkant har det vært viktig for oss å være i aktivitet. Stikk UT! gjør det lettere å komme seg ut, det er enkelt å finne nye turer, og det er motiverende å registrere og følge med på antall turer man går, sier de to.

Nå går de fire familiemedlemmene turer både sammen og hver for seg, men den eldste generasjonen er mest aktiv. Både Janne og Paul

Olav ligger i øvre sjikt på Stikk UT! sin toppliste.

– Så sant vi har anledning, går vi hver dag. Frisk luft hjelper på humøret og helsa, og vi har fått oppleve nydelig natur og kjempefine turer i hele fylket på grunn av Stikk UT!. Vi er også i mye bedre form enn før vi begynte med Stikk UT!, og det har gjort det mulig å realisere lengre turdrømmer som Galdhøpiggen, Trolltunga og Kilimanjaro i Afrika, forteller Janne og Paul Olav.

Stikk UT!

- 24 kommuner og 436 turmål i 2020
- 490 000 registreringer og 23 000 aktive brukere (2019)
- Gjennomsnittlig 21 registreringer pr bruker (2019)

Små og store ivrer etter å finne Stikk UT!-koden ved turmålene.

STIKK UT!: FRILUFTSRÅDETS MEGASUKSESS

Stikk UT! er Norges mest brukte turkassetrim og Friluftsrådets største aktivitet. Stikk UT! gir verdifulle bidrag til naturglede og folkehelse i Møre og Romsdal, og i 2019 tilsvarte antall deltakere ti prosent av befolkningen i fylket.

Fra sin spede begynnelse i 2005, har Stikk UT! vokst til å bli Norges største turkassetrim med flest turmål, flest deltakere og flest registreringer. Viktige nøkkelord er: gratis, storslått natur, turer for alle, enkelt, turglede, variasjon, kart til alle husstander og nettside med mulighet til å finne gode turbeskrivelser og registrere turer.

Samarbeid

Et annet viktig nøkkelord er samarbeid. Stikk UT! er et enormt samarbeidsprosjekt som hadde vært umulig uten stor innsats i kommunene. Mye velvilje og positivitet er knyttet til Stikk UT!, både hos grunneierne, lag og ildsjeler, fylkeskommunen og i kommuneadministrasjonene. Kommunene har egne Stikk UT!-kontakter og grupper som velger ut turmål, og frivillige skilter, merker og legger ut turmålskoder og nye turbøker.

Fra én til tretti kommuner

Stikk UT! sin historie startet i Friluftslivets år 2005. Møre og Romsdal fylkeskommune utlyste en konkurranse for å kåre fylkets mest turglade kommune, og Molde kommune med daværende kultursjef Hugo Tingvoll i spissen dro i gang en turmålskonkurranse med 10 turer som de ga navnet «Stikk UT». Konkurransen ble så populær at den fortsatte, og i 2009 overtok Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal ansvaret og innførte Stikk UT! i alle medlemskommunene sine.

I 2015 ble også Sunnmøre friluftsråd med, og i 2018 etablerte de to friluftsrådene stikkut.no som felles nettside. I 2020 er 24 kommuner med, og de tilbyr til sammen 436 turmål. Det ligger an til rekordstor deltagelse.

Stikk UT!-kruset

Stikk UT!-kruset har blitt et populært samleobjekt og finnes i tusenvis av hjem i Møre og Romsdal. Hvert år lanseres et nytt motiv, og de siste årene er det Kristiansund-kunstneren Signe Louise Aasen som har designet krusene med motiv av mennesker og dyr i naturen til ulike årstider.

Stikk UT! Ski fungerer på samme måte som sommer-Stikk UT! med elektronisk registrering og turbeskrivelser på stikkut.no.

STIKK UT! SKI - KOMMET FOR Å BLI

Vinterversjonen av Stikk UT! har vokst jevnt og trutt siden oppstart for fire år siden. I 2019 ble også Sunnmøre friluftsråd med på Stikk UT! Ski. Målet er å skape skiglede og øke aktiviteten i vinterhalvåret.

Stikk UT! Ski er et samarbeid mellom friluftsrådene, Møre og Romsdal Skikrets, kommunene og idrettslag/løypelag. – Vinterens Stikk UT! Ski-sesong ble avsluttet 2. påskedag, og til tross for mye dårlig vær og koronapandemi hadde nærmere 2000 brukere registrert nesten 17.500 skiturer, forteller Marte Melbø som er ansvarlig for Stikk UT! i Friluftsrådet.

Utstrakt samarbeid

Stikk UT! Ski startet før jul i 2016. – Skiversjonen av Stikk UT! er en del av vintersatsingen vår, og antall kommuner har økt hvert år. I 2019 sluttet også Sunnmøre friluftsråd seg til tilbudet. Det er ikke alle kommuner som har snøforhold til å arrangere Stikk UT! Ski, men sist sesong kunne de som ønsket registrere turer i 17 kommuner, sier Marte Melbø.

Som Stikk UT! i sommersesongen, er Stikk UT! Ski en turkassertrim. Turmålene er plassert i oppkjørte løyper og passer for dem som bruker langrenns- eller turski. Sesongen varer fra 15. desember til 2. påskedag, og på loyper.net finner man løypestatus. På stikkut.no ligger turbeskrivelser til hvert enkelt turmål og annen nødvendig informasjon.

8

Marte Melbø er ansvarlig for Stikk UT! i Friluftsrådet og gleder seg over alle som drar på skitur.

Stikk UT! Ski går kun i oppkjørte løyper og har mange kortere turer som passer for barn.

GLAMOX MED PÅ STIKK UT! BEDRIFT

- Vi ble med på Stikk UT! Bedrift for å motivere de ansatte til fysisk aktivitet i hverdagen, forteller Tuva Natland-Vik hos Glamox i Molde.

Hos Glamox har 50-60 av de ansatte vært på Stikk UT! Bedrift de siste årene. Her representert med fra venstre Nina Hol, Elin Heidi Stavik, Marit Solveig Finset og Sissel Ljosdal.

Bedriftsversjonen av Stikk UT! retter seg mot arbeidsplasser som både vil bidra til aktivitet og forebygge sykefravær. Tilbudet passer for både offentlige og private virksomheter, lag og organisasjoner. En av bedriftene som har vært med i flere år er Glamox i Molde.

- Vi ble med på Stikk UT! Bedrift fordi Stikk UT! er en super aktivitet,

og vi ønsker at flest mulig av de ansatte skal være aktive i hverdagen. Alle ansatte kan finne turer uavhengig av fysisk form og hvor de bor, og den tekniske løsningen gir oss god oversikt over hvem som er med og hvor mange turer den enkelte har gått, forteller Tuva Natland-Vik hos Glamox. For å delta i Stikk UT! Bedrift, må man melde seg på hos Friluft-

rådet som oppretter en administrator i bedriften. Vedkommende inviterer de andre ansatte ved å sende dem en påmeldingslenke.

Konkurranser og anbefalinger

På stikkut.no har bedriften tilgang til en rekke ulike statistikker og oversikter, både i egen virksomhet og i andre bedrifter. Dette gir mange muligheter for uhyrdelige konkurranser og motivasjonstiltak.

- Hos oss har 50-60 av de ansatte deltatt, og vi har blant annet kjørt en konkurranse hvor hver Stikk UT!-tur har tilsvart ett «lodd» i konkurransen. Etter endt sesong har vi trukket ut fine premier blant dem som har deltatt. Vi har også Månedens Stikk UT!-turanbefaling i Glamox Posten, en internavis for de ansatte her i Molde. Her har ansatte anbefalt en av sine beste Stikk UT!-turer, noe vi håper inspirerer andre til å prøve seg på nye turer og teste ut andres favoritter, sier Tuva Natland-Vik.

FINN SKILØYPER PÅ LØYPER.NET

I tillegg til snø, er oppkjørte skiløyper et av de viktigste suksesskriteriene for Stikk UT! Ski. Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal og Sunnmøre friluftsråd finansierer derfor flere enn femti GPS-er som er plassert i tråkkemaskinene til små og store idrettslag på 26 destinasjoner i fylket. Dette gjør det enklere å finne oppdatert og samlet informasjon om oppkjørte løyper i fylket vårt. Løypene vises på løyper.net, og på den måten har man samlet skidestinasjonene på en felles plattform. Satsingen bidrar til at alle lag får mulighet til å synliggjøre løypene sine, og folk kan enkelt finne fine turer. Totalt dreier det seg om nesten 50 mil med skispor tråkket opp av ildsjelene i tråkkemaskinene.

Folkehelsekoordinator Tove Charlotte Æsøy i sving for å sørge for at skiltingen ser bra ut i Aukra kommune.

GOD SKILTING GIR TRYGGHET

– Det er veldig lett å bestille turskilt fra Friluftsrådet. Og god skilting gir trygghet og bidrar til å få flere ut på tur, sier Tove Charlotte Æsøy, folkehelsekoordinator i Aukra kommune.

På kontoret til Tove Charlotte Æsøy ligger det turbøker, turskilt, Stikk UT! -klistremerker og kodeark. I bilen har hun spett, slegge og drill. Slik er det når skilting og merking av turløyper er blant arbeidsoppgavene. Hvert år bestiller Aukra kommune nye turskilt fra Friluftsrådet.

– Det er veldig lett å sende en bestilling med hva slags turskilt vi ønsker, og så ordner Friluftsrådet dette. God skilting er en suksessfaktor for å få folk ut på tur, og mange føler seg tryggere når det er skiltet hvor de skal gå og hvor langt det er. Dersom vi får klager fra folk på tilretteleggingen, gjelder det ofte skilting fordi dette er viktig for folk, sier Tove Charlotte Æsøy. Selv farer hun rundt i kommunen, skrur opp og ned skilt etter behov og sjekker at alt er i orden.

– Heldigvis får vi også god hjelp av frivillige som for eksempel Julsundmarkas venner. De gjør en fantastisk jobb, sier hun.

Medlemmer kan bestille

Alle medlemskommunene kan bestille turskilt hos Friluftsrådet. Frem til nylig ble skiltene finansiert med midler fra Turskiltprosjektet som Gjensidigestiftelsen og Møre og Romsdal fylkeskommune sto bak. Nå er Turskiltprosjektet avsluttet, og Friluftsrådet har fått godkjent muligheten for å søke turskiltmidler gjennom Kulturdepartementets spillemiddelordning.

Merkehåndboka

De som mottar turskilt må følge Merkehåndboka, som er den nasjonale standarden for planlegging, tilrettelegging og synliggjøring av stier og turruter i Norge. I tillegg må man sette seg inn i Skiltmanualen som gir detaljerte instruksjoner for hvordan det skal skiltes. På merkehåndboka.no kan man laste ned både Merkehåndboka og Skiltmanualen. Friluftsrådernes Landsforbund sammen med Den Norske Turistforening og Innovasjon Norge står bak de nasjonale retningslinjene for skilting.

Skal du skilte? Da er Skiltmanualen og Merkehåndboka viktige rettesnor.

Hvert år tar Friluftsrådets leder Ola Fremo imot nye bestillinger på turskilt fra medlemskommunene.

Stier og turveier er nordmenns mest brukte arenaer for fysisk aktivitet. Tilrettelegging og vedlikehold bør prioriteres høyere i kommunene.

JA TIL NÆRTURSTIER

Noen velger den smale sti, mens andre velger den brede. Uansett: Å gå på tur er den fysiske aktiviteten flest nordmenn foretrekker, og Friluftsrådet oppfordrer til økt satsing på bolignære turstier.

Stiene snor seg på kryss og tvers av det langstrakte landet vårt. Noen har ligget der i uminnelige tider og binder fortiden og nåtiden sammen. Andre er ryddet i våre dager for å lede små og store føtter til nye turmål. Stiene gir oss mulighet til å få både utsikt og innsikt, kjenne luktene og lydene i naturen, puste frisk luft, bruke kroppen og bli kjent med kulturminner på veien. De gjør oss tryggere på å finne frem dit vi skal og kan bidra til at vi blir glade i naturen og tar mer miljøvennlige valg.

Nærturer mest populært

Å gå på tur er den vanligste formen for fysisk aktivitet i Norge. Og vi er mest glade i korte hverdags-turer, ikke lange krevende turer i høyfjellet. Og tenk på dette: Å gå en tur i nærområdet passer for unge og gamle, jenter og gutter, byfolk og bygdefolk, de med lite penger og mye penger, nordmenn og turister, spreke og mindre spreke. Stier og turveier brukes av nesten alle, og det gjør dem til de viktigste aktivitetsarenaene vi har. De er også blant de billigste «anleggene» vi kan investere i for

å styrke folkehelsen.

Må prioriteres

I praksis viser det seg likevel at det er lett å glemme å sette av ressurser til det kortreiste og tilgjengelige hverdagsfriluftslivet når prioriteringer må gjøres i kommunene. For stier og turveier må både planlegges, ryddes, merkes, skiltes og vedlikeholdes. Friluftsrådet oppfordrer derfor til en større satsing på nærturstier og økt bevissthet rundt stiens betydning som arena for fysisk aktivitet og naturglede.

NESTEN 2000 TURER PÅ NYE MOROTUR.NO

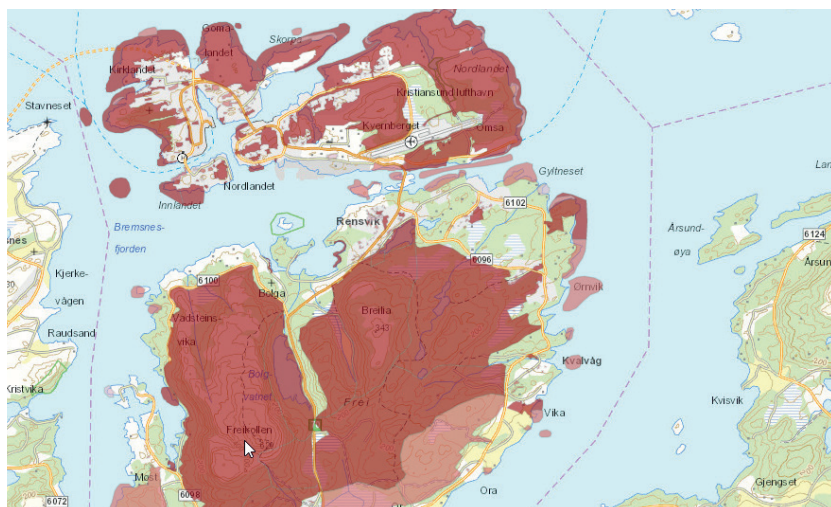

Morotur.no er Møre og Romsdal fylkeskommune sin turportal som er åpen for alle. På nettsiden kan man finne turbeskrivelser til nesten 2000 flotte turer i Møre og Romsdal, og alle kan legge inn nye turbeskrivelser. Turene er delt inn i hovedkategoriene sykkel-turer, fotturer, skiturer, og padleturer.

Her finner du også alle Stikk UT!-turene som først legges inn på morotur.no og deretter hentes ut på stikkut.no. En oppdatert versjon av morotur.no ble lansert våren 2020, og Friluftsrådet har vært med i prosjektgruppa som har utviklet den nye nettsiden.

FRILUFTSLIVET TJENER PÅ PLANMESSIG UTVIKLING

Friluftslivet trenger en kunnskapsbasert og planmessig utvikling. De nasjonale prosjektene «Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder» og «Friluftslivets ferdselsårer» er viktige bidrag i dette arbeidet.

Kristiansund kommune har gjennomført kartlegging og verdsetting av sine friluftslivsområder.

Oppslutningen om friluftsliv har økt de siste årene, og en styrking av friluftslivet er en viktig del av det nasjonale folkehelsearbeidet. Samtidig opplever kommunene større press på arealer og ønsker om mer tilrettelegging.

– For å utvikle friluftslivet på en helhetlig måte som gir mest mulig folkehelse per krone og størst mulig bærekraftig på lang sikt, er det viktig med et planmessig og kunnskapsbasert arbeid i kommunene, sier Mattis Mikkelsen i Friluftsrådet.

Kartlegging og verdsetting

De siste årene har Miljødirektoratet i samarbeid med fylkeskommunene iverksatt flere nasjonale prosjekt for styrke det kommunale arbeidet med friluftsliv. Et av disse prosjektene er «Kartlegging og verdsetting av friluftsområder». I Nordmøre og Romsdal har friluftsrådet fått midler fra fylkeskommunen til å bistå kommunene i arbeidet med gjennomføringen.

– De aller fleste kommunene har avsluttet eller er i ferd med å

avslutte arbeidet. Jobben som er lagt ned for å kartlegge og verdsette friluftslivsarealene gjør at også friluftslivsverdien vil være med på en systematisk måte når kommunene må gjøre arealavveieringer i fremtiden, sier Mikkelsen.

Sti- og løypeplaner

I fjor startet Miljødirektoratet prosjektet «Friluftslivets ferdselsårer». Målet er å få flest mulig kommuner til å arbeide frem gode sti- og løypeplaner. Også i dette prosjektet ønsker Friluftsrådet å ha en aktiv rolle overfor medlemskommunene ved å tilby råd og prosjektstøtte.

– Vi vil ta kontakt med kommunene og håper at flest mulig vil komme i gang i løpet av 2020. Sti- og løypeplaner er gode verktøy for å finne de riktige tilretteleggingstiltakene og aktivitetene innenfor ulike områder. Målet bør være at alle har tilbud der de bor, samtidig som vi tilrettelegger så skånsomt som mulig. Derfor er det viktig at kommunene har et helhetlig blikk på tilrettelegging og kan velge ut de beste stiprosjektene, sier Mattis Mikkelsen.

STATLIG SIKRING

Kommuner og interkommunale friluftsråd kan søke Miljødirektoratet om økonomisk støtte til å sikre seg råderett over viktige friluftslivsområder. Områder i folks nærmiljø har prioritet da man ser at grønne lunger og ferdselsårer ofte bygges ned på grunn av sentralisering og foretting. Ordningen innebærer at direkto-

ratet bidrar med midler til kjøp av grunn eller varige bruksavtaler, og området får status som statlig sikret friluftslivsområde. I praksis kan dette dreie seg om alt fra områder til parkeringsplasser til større friluftslivsområder. Friluftsrådet oppfordrer til å bruke ordningen for å sikre at friluftslivsområder er tilgjengelige både for

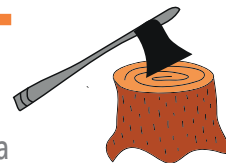
dagens og framtidige generasjoner. Eksempler på områder som er statlig sikret i Friluftsrådets medlemskommuner er Bolgvatnet i Kristiansund kommune, Småge i Aukra kommune, Moldemarka (øst), Elnesvågen-Haukåsdaalen i Hustadvika kommune og Årsundøya i Tingvoll kommune.

Frivillige som Leif Furre (t.v.) og Egil Djupvik i Freimarkas venner gjør en svært verdifull innsats for å legge til rette for friluftsliv. Friluftsrådet samarbeider med en rekke lag og organisasjoner i medlemskommunene og er svært takknemlig for alt dugnadsarbeidet som legges ned.

VERDIFULL FRIVILLIGHET

– Vi har det trivelig sammen, og det er fint å se hvordan nye folk og grupper kommer til marka når vi legger til rette, sier Leif Furre. Han er leder i Freimarkas venner i Kristiansund, og sammen med Egil Djupvik er de blant de mange frivillige som lager turveier og stier til alle oss andre.

Friluftsrådet samarbeider med en rekke lag, foreninger og enkeltpersoner om tilrettelegging for friluftsliv. Og i hele Nordmøre og Romsdal bruker frivillige og ildsjeler tusenvis av verdifulle dugnadstimer for at turveier og stier blir etablert og vedlikeholdt. De rydder skog, legger ut klopper, merker og skilte og bygger rasteplasser, gapahuker og broer.

Et stykke inne i Freimarka treffer vi noen av dem. En munter og trivelig gjeng med gule vester det står «Freimarkas venner på». Her tilbringer de fritida si med å bidra til at små og store kan få fine opplevelser i naturen. Freimarkas venner ble etablert i 2014, og det var Leif Furre som dro det i gang. Siden har han vært leder.

– Vi var flere som så behov for bedre tilrettelegging i Freimarka. I dag er vi en hard kjerne på rundt ti personer, og så har vi ca 240 viktige støtte-medlemmer som betaler kontingent. Det er både sosialt og artig å holde på, og

det er fint å se hvordan stadig nye grupper bruker marka når vi legger til rette, sier han.

Frivilligheten avgjørende

Å gå på tur er en av nordmenns favorittaktiviteter, men turveier og broer lager seg ikke sjøl. Kommunene gjør en del av jobben, men mange prosjekt er i stor grad avhengig av frivillige som har tid og energi til å drive prosjektene gjennom.

– Frivilligheten er alfa og omega når det gjelder tilrettelegging for friluftsliv. Kommuneøkonomien er begrenset, og hadde det ikke vært for dugnadsinnsats ville det nok ikke blitt så mange turveier rundt omkring. Men det er viktig med et godt samspill mellom frivilligheten, det offentlige og andre virksomheter, for da får samfunnet mest valuta for pengene. Freimarkas venner har et godt samarbeid med kulturavdelingen i kommunen, og vi også svært takknemlige for støtten vi har fått fra Gjensidigestiftelsen på neste 300 000 kroner til sammen, sier Leif Furre.

Eva Torvik Kvernberg og Bjørn Idar Kvernberg forbereder Stikk UT!-sesong i Molde.

Friluftsrådet jobber for at flere kan komme seg ut i naturen.

FRILUFTSLIV FOR ALLE

«Friluftsliv for alle» er Friluftsrådets visjon. Dette innebærer at ALLE i størst mulig grad skal kunne delta i friluftsliv, uavhengig av livssituasjon. Målet er å bidra til god fysisk og psykisk helse for den enkelte, hindre utenforskap og skape tur- og naturglede.

Friluftsrådet har de senere årene vært med å utvikle flere ulike kurs- og turtilbud. Målet er å formidle grunnleggende kunnskap om friluftsliv og bidra til at deltagerne føler seg trygge og får lyst til å gå på tur.

Samarbeid med Flyktningetjenesten

Friluftsrådet og Flyktningetjenesten i Molde har utarbeidet en egen kursmal og gjennomført både sommer- og vinterkurs for personer med innvandrerbakgrunn. Tema på kurset er blant annet kart, allemannsretten, pakking av sekk, bål, mat på tur, høstingstradisjoner, turplanlegging og Stikk UT! Kursmalene er nå tilgjengelig for

alle våre medlemskommuner og kan brukes både til enkeltturer eller i sin helhet.

Friluftsliv på dagtid

I Kristiansund og Molde samarbeider Friluftsrådet med kommunene om friluftslivstilbud på dagtid (Aktiv på dagtid, Friskliv og mestring). Dette er ukentlige turer som er gratis og åpne for alle som ønsker mosjon, naturopplevelser, frisk luft og sosialt fellesskap. Mange av turene går til Stikk UT!-turmål, og noen av turene har temaer som mat på bål, nyttevekster, soppkurs, kart og kompass og fisking. Friluftsrådet ønsker å utvide samarbeidet om organiserte turer på dagtid til flere kommuner.

Turer med ulik tilgjengelighet

Alle har ulike forutsetninger for å ferdes ute i naturen. Friluftsrådet vil at ALLE skal kunne dra på Stikk UT!-tur, og derfor er det mange grønne og enkle tuer i hver kommune. På Stikk UT!-kartet er trillevennlige turer avmerket slik at det skal bli enklere å finne turene med god tilgjengelighet. Friluftsrådet er også engasjert i å kartlegge trillevennlige turer og jobber for å gradere disse på morotur.no.

LÆRING I FRILUFT

Flytt mer av opplæringen ut! Friluftsrådet tilbyr flere aktiviteter og kurs for å stimulere til mer bruk av naturen som leke- og læringsarena.

På Lekepatrulje-kurs lærer barna nye og artige leker som de lærer videre til andre elever.

Med «Lek på strek» kan deler av undervisningen flyttes ut i skolegården.

På friluftsråd.no kan du bestille Friluftsrådets Landsforbunds sine aktivitetshefter.

Mange barn er for lite fysisk aktive, og mange lærer bedre når de er i bevegelse enn når de sitter i ro. Friluftsrådene jobber for å fremme bruken av naturen som arena for lek og læring slik at barna både får mer fysisk aktivitet og større forståelse for samspillet mellom natur og menneske.

Under overskriften «Læring i friluft» tilbyr Friluftsrådet kurs og aktiviteter rettet mot barnehage, grunnskole og SFO. Her er noen eksempler:

Lekepatrulje

Prosjektet «Lekepatruljen» ble etablert for å skape lek og bevegelse i friminuttene. Elever fra 6.-9. klassetrinn drar på Leke-

patrulje-kurs utenfor skolen og lærer nye leker og aktiviteter. Når de kommer tilbake, skal de inkludere de yngre medelevene i det de har lært og inspirere dem til å fortsette på egen hånd. På den måten bidrar Lekepatruljen også til å skape sosiale relasjoner på tvers av alder, kjønn og sosiale forhold.

Lek på strek

«Lek på Strek» er et pedagogisk verktøy for fysisk aktiv læring i skolegården. Man maler permanente tall og bokstaver på asfalten og knytter oppgaver og leker til disse. Deler av matte- og norskundervisninga kan flyttes ut, og elevene kan være i fysisk aktivitet

også i tradisjonelle teorifag.

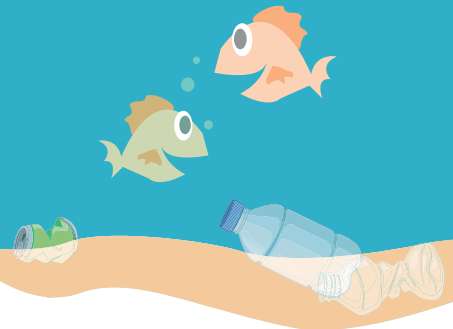
Kurs for studenter og ansatte

Friluftsrådet holder jevnlig kurs for studenter og ansatte i skole, barnehage og SFO der målet er å øke kunnskapen om natur og friluftsliv og inspirere til å ta med barna ut. Temaene kan tilpasses og varierer fra livet i fjæra og sportegn i naturen til matematiske uteleker, kartforståelse og orientering.

Friluftsrådets Landsforbund (FL) har også utarbeidet en serie hefter som inneholder ideer til uteaktiviteter og uteundervisning i ulike fag. Disse kan bestilles på FL sin nettside.

"Ingen kan rydde alt,
men alle kan rydde litt"

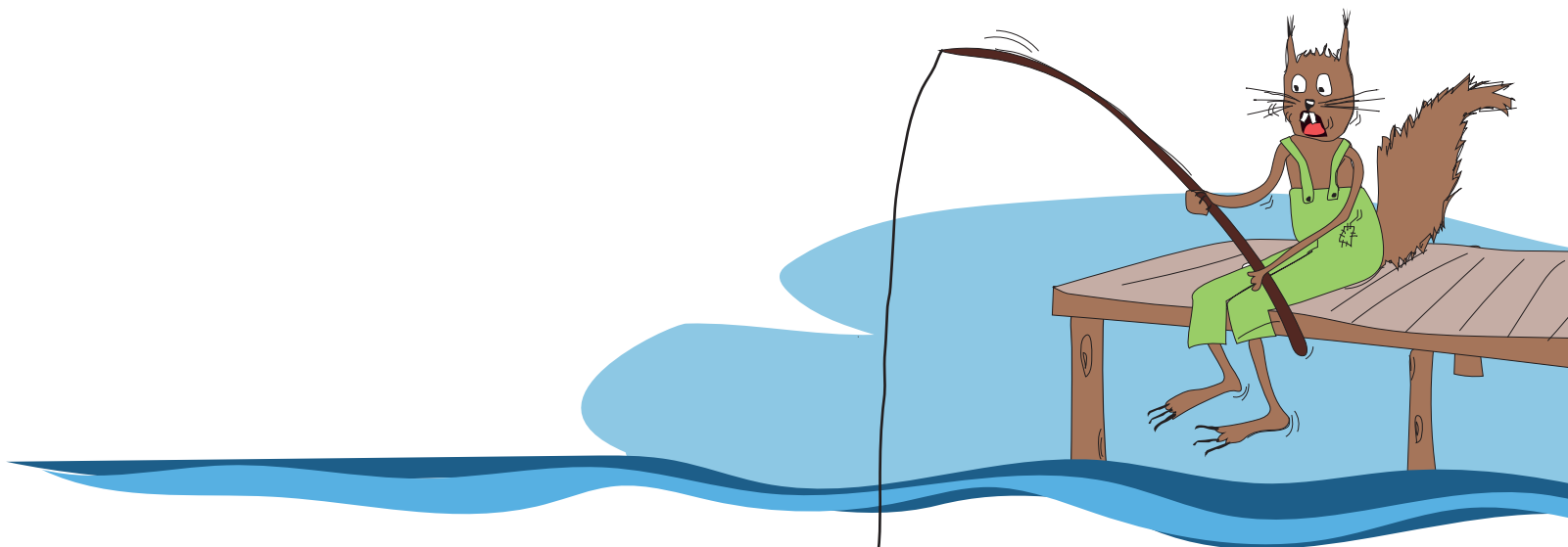

SAMMEN FOR EN RENERE KYST

Lag og foreninger, privatpersoner og Plastjegerne på Smøla sørget for at det ble levert 113 tonn strandsøppel i regi av Friluftsrådet i 2019. Sammen gjør vi en viktig innsats for den fantastiske kystnaturen vår!

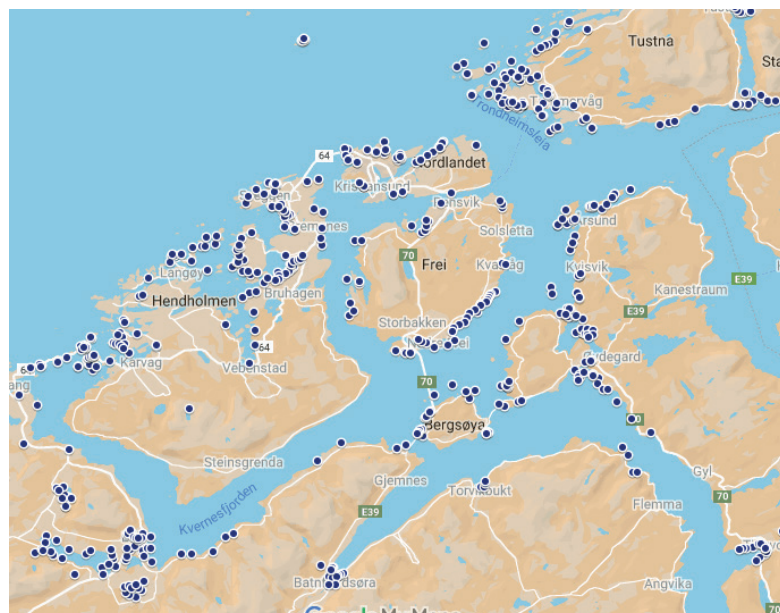
Ulrik Sandøy Sørensen (t.h.), lillebroren Kasper og resten av familien deres er blant dem som virkelig har lagt ned en stor innsats for å plukke søppel. Ulrik plukket 350 sekker i 2019 og fikk Møre og Romsdals fylkeskommune sin Miljøpris for innsatsen!

VIL DU BIDRA TIL EN RENERE **KYST?**
 Bestill pantelapper på: stikkutogplukk.no

Ryddeaksjon på Sæterøya i Moldefjorden ga stor fangst.

Stikk UT og plukk! sin statistikk viser hvor folk har plukket, og det er både gledelig og imponerende å se at engasjementet er stort langs hele kysten!

Forsøpling av havet og kysten er en stor miljøutfordring, og Friluftsrådet får støtte av Miljødirektoratet til ulike tiltak for å redusere mengden strandsøppel. Blant disse er panteordningen Stikk UT og Plukk! som var en viktig bidragsyter til det formidable resultatet på 113 tonn avfall i 2019.

100 kroner per sekk

Friluftsrådet starter Stikk UT og Plukk! i 2017, og ordningen innebærer at de som plukker får 100 kroner i pant per sekk som blir levert til den kommunale

gjenvinningsstasjonen. De som vil delta, må først bestille egne pantelapper på stikkutogplukk.no, og på nettsiden ligger det steg-for steginformasjon om hvordan ryddingen skal gjennomføres. Ifjor ble det levert flere enn 6.600 sekker under denne ordningen, og det tilsvarte mer enn 60 tonn søppel! Innbyggerne i medlemskommunene har sluttet opp om ordningen over all forventning, og Friluftsrådet er både takknemlige og stolte over alle som har stilt opp med egen tid, båter, biler, traktorer og hengere!

Stor innsats på Smøla

I tillegg til Stikk UT og Plukk! har rydding i øykommunen Smøla vært et satsingsområde. Der har Friluftsrådet samarbeidet med ildsjelene i firmaet Plastjegerne (se egen sak), som både rydder selv og organiserer aksjoner. Samarbeidet førte til mer enn femti tonn innsamlet avfall i 2019, og det totale resultatet på 113 tonn søppel plasserer Friluftsrådet i landstoppen blant virksomheter som organiserer ryddeaksjoner.

ØKT FOKUS PÅ SKJÆRGÅRDEN

Skjærgårdstjenesten Møre og Romsdal jobber med tilsyn, vedlikehold og utvikling av det kystnære friluftslivet. I tillegg er tjenestebåten «Rigmor» på farten for å rydde strender i fylket vårt.

Skjærgårdstjenesten Møre og Romsdal ble etablert i 2017 og er et spleiselag mellom staten ved Miljødirektoratet, fylkeskommunen og de to friluftsrådene i fylket. Sunnmøre Friluftsråd har ansvar for den daglige driften, og hovedoppgaven til Skjærgårdstjenesten er å gjøre kystnære friluftslivsom-

råder attraktive og tilgjengelige for innbyggerne. I tillegg har Skjærgårdstjenesten en viktig rolle i kampen mot marin forurensning.

Satser på kysten

Historisk har sjø- og kystbasert friluftsliv vært et viktig satsingsområde for Sunnmøre friluftsråd,

mens Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal (FNR) har hatt mest fokus på land- og fjellbasert aktivitet. Nå satser også FNR mer sjøbasert og kystnært og planlegger blant annet å bruke Skjærgårdstjenesten i arbeidet med å utvikle et nettverk av padleuter og padlehuker, strandrydding og nye sjøbaserte friluftsområder.

Lang historie

Skjærgårdstjenesten i Norge har jobbet med tilrettelegging, drift og skjøtsel av offentlige friluftsområder siden starten i Oslofjorden i 1992. Siden da har Skjærgårdstjenesten blitt gradvis utvidet til å omfatte stadig nye områder, og i 2017 fikk man gjennomslag i Stortinget for å utvide tjenesten til Møre og Romsdal. I juli 2018 var tjenestebåten «Rigmor» på plass i Ålesund, og båten er oppkalt etter stortingsrepresentant Rigmor Andersen Eide som sto i front for å få midler til skjærgårdstjenesten i fylket inn i statsbudsjettet.

PLASTJEGERNE RYDDER PÅ SMØLA

I Smøla kommune samarbeider Friluftsrådet med Plastjegerne om å rydde strender.

Øykommunen Smøla har tusenvis av øyer, holmer og skjær. En fantastisk kystnatur for både mennesker og dyr, men dessverre finner også strandsøppel veien inn i fjæra. Sivert Holberg og Mona Heggglund har de siste årene lagt ned en stor innsats for å redusere mengden avfall.

– Vi ryddet mye på fritiden og fant ut at vi også ville etablere firmaet Plastjegerne slik at vi kan ta på oss større ryddeoppdrag og organiserer ryddeaksjoner, forteller Sivert Holberg. Plastjegerne disponerer båt og utfører blant annet ryddeoppdrag

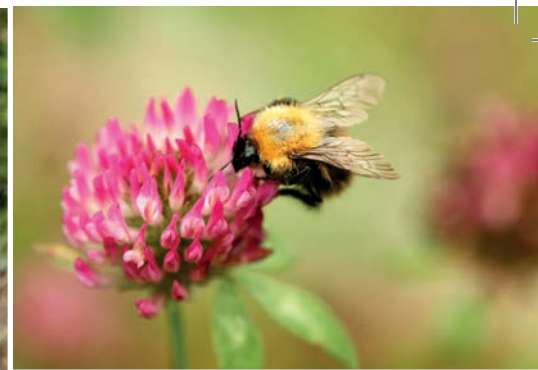
for bedrifter og for Friluftsrådet.

– Vi prioriterer å rydde der hvor man trenger båt for å komme til og overlater andre områder til dem som kommer til fots, sier Holberg. De siste årene har Plastjegerne organisert en stor, årlig ryddeaksjon om våren.

– Oppslutningen har vært stor, og i 2019 ble det plukket 36 tonn med søppel i løpet av aksjonsperioden. Jeg tror de fleste som deltar synes det er meningsfullt å rydde. Det er bra for miljøet, det er sosialt og man er ute sammen med andre, sier Sivert Holberg.

Sivert Holberg og Mona Heggglund har dannet Plastjegerne for å rydde strandsøppel i Smøla kommune

BÆREKRAFT OG NATURMANGFOLD

– Alle som jobber med friluftsliv må ha et større kollektivt fokus på bærekraft og naturmangfold, sier Ola Fremo, leder i Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal.

Vi forbinder helst friluftsliv med ren, sunn og urørt natur. I et folkehelseperspektiv er det positivt at stadig flere vil nyte den norske naturen, men det kan også medføre negative konsekvenser som slitasje på terrenget, forsøpling, økt transport, skadelige inngrep og forstyrrelser av dyreliv. Friluftsparadokset blir mer synlig – jo flere som bruker naturen, jo mer utsettes den for press.

– Friluftsliv har i dag et betydelig omfang, og 80 prosent av befolkningen sier de kan tenke seg å gå enda mer på tur. Alle som jobber med friluftsliv må i større grad tenke bærekraft og naturmangfold, og vi må bort fra stykkevis og delt-jobbing til en systematisk tenking der nye tilretteleggingstiltak inngår i gjennomtenkte planer, sier Ola Fremo.

Bærekraftstrategi

Våren 2020 vedtok styret i Friluftsrådet en ny bærekraftstrategi med tiltak innenfor organisasjonens ulike virksomhetsområder.

– Vi, som alle andre, må ta utviklingen knyttet til tap av artsmangfold, press på arealer og klima-

problemene på alvor. Naturen er arvesølv et vårt, og om vi ikke tar miljøutfordringene seriøst, sager vi av greina vi sitter på. For vår egen del, har for eksempel Stikk UT! blitt en betydelig aktivitet, og i 2019 ble det registrert nesten en halv million turer i fylket. Den store aktiviteten gir oss som arrangør et ansvar – både overfor kommunene, brukerne, grunneierne og naturen. I tida fremover ønsker vi blant annet å legge til rette for turmål som lar seg kombinere med sykkel og buss, og vi vil stimulere til mindre transport ved å oppfordre til samkjøring og turer i nærområdet. Vi bor i en fantastisk region, og det er ikke nødvendig å reise langt av gårde for å gå på tur, sier Fremo.

Naturmangfoldloven

I forhold til utvelgelse av Stikk UT!-turmål og etablering av nye stier og andre friluftslivstiltak, ser Friluftsrådet behov for å øke bevisstheten om bestemmelsene i Naturmangfoldloven. Lovens formål er å ta vare på både arter og naturtyper for fremtiden, og den gir alle en plikt til å gjøre det

som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

– Når aktiviteter og tiltak lanseres, må vi som jobber med friluftsliv aller først skaffe oss oversikt over arter og naturkvaliteter i det aktuelle området. Kanskje er det en viktig hekkelokalitet der som gjør at en sti bør legges annerledes? Eller en forekomst av en verdifull art som gjør at en gapahuk bør bygges et annet sted? Kanskje trenger vi ikke tiltak der i det hele tatt? Det er ikke nødvendigvis slik at alle ideer skal realiseres, og det ligger et stort potensiale i å oppgradere allerede etablerte stier og installasjoner, sier Fremo.

Mange viktige føringer for bærekraftig naturforvaltning og friluftsliv legges allerede i kommunenes arealplaner. De siste årene har Friluftsrådet bistått medlemskommunene i arbeidet med å kartlegge friluftslivsarealer, og nå står man på startstreken med å lage sti- og løypeplaner (se egen sak side 12). Målet er blant annet at disse prosessene skal bidra til et mer bærekraftig friluftsliv.

ALLEMANNSRETTE

– FRILUFTSLIVETS FUNDAMENT

– Allemannsretten gir alle like og gratis muligheter til å oppleve naturen og er et viktig fundament for alt friluftsliv, sier Ingbjørn Bredeli, leder i Forum for Natur og friluftsliv.

Husk at ferdselen skal skje med varsomhet og med hensyn til naturen.

I Norge har alle lov til å ferdes til fots på fjellet og langs kysten og nyte naturen i det langstrakte landet vårt. Dette kan vi takke Allemannsretten for, en rett som er lovfestet i Friluftsløven. Noe av det fineste med allemannsretten er at den gir alle like rettigheter og sikrer oss muligheter til gratis naturopplevelser. Det er imidlertid viktig å huske at Friluftsløven også stiller krav til oss om at ferdselen skal skje hensynsfullt og med varsomhet. Norge er et av få land som har en lovfestet allemannsrett, og i Norge er den mer omfattende enn de fleste andre land. Tidligere i år ble det fremmet forslag om å innlemme allemannsretten i Grunnloven.

Sikre og styrke allemannsretten
Friluftsrådet er medlem av Forum for Natur og Friluftsliv (FNF), som er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjonene i fylket. En av oppgavene man jobber med i fellesskap er å sikre, styrke og spre informasjon om allemannsretten.

– Allemannsretten står sterkt i Norge, men den opplever også press. Kanskje særlig på to områder. Det ene er gratisprinsippet, som jevnlig blir utfordret av ulike aktører som vil ta betalt for bruk av naturen på måter vi mener strider mot allmennhetens rett til fri ferdsel. Det andre området gjelder privatisering; at enkeltpersoner og andre ønsker å sikre seg private områder, for eksempel ved naustet sitt i strandsonen. Strandsonen er blant de fineste og mest utsatte områdene vi har, og vi mener at kommunene må bli enda tøffere til å velge fellesskapet foran private interesser, sier Ingbjørn Bredeli i Forum for Natur og Friluftsliv.

Utmark og innmark

To sentrale begrep knyttet til Allemannsretten er «utmark» og «innmark». I Friluftsløven heter det at alle har rett til fri ferdsel til fots i utmarka hele året. I innmarka kan man ferdes til fots når marka er frossen eller snølagt, ellers ikke. Det er ikke alltid enkelt å vite hva som er utmark og hva som er inn-

mark, men enkelt sagt er utmark fjell og skog, myr og kystområder som utgjør mesteparten av landet. Innmark er dyrket mark, gårdsplasser, hustomter og liknende hvor allmenn ferdsel kan være til bry for grunneieren/huseier.

Når grensene mellom utmark og innmark er uklare, gjelder det å bruke sunn fornuft og følge lovens formulering om at ferdselen ikke skal være til utilbørlig sjenanse eller fortregning for den som bor eller driver en næring.

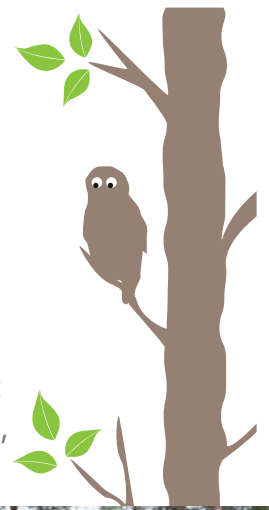
Dette kan du gjøre

- Gå på tur i skogen, på fjellet og langs stranda
- Sykle på fjellet og på stier
- Bade i sjø, vann og elver
- Gå på ski i og utenfor skiløyper
- Plukke bær og sopp
- Fiske gratis i havet (Barn under 16 år kan også fiske gratis i vann og elver, andre må kjøpe fiskekort)
- Overnatte i telt to døgn på samme sted, når du er 150 meter fra bebodd hus eller hytte

Husk

- Ta med alt søppel hjem
- Forstyrr aldri fugler, ville dyr eller beitedyr
- Lukk porter og grunder
- Vær varsom og ta hensyn til grunneier og andre

FAKTA OM FRILUFTSRÅDET

Friluftsrådet er organisert som en interkommunal organisasjon. 13 kommuner er medlemmer: Aukra, Aure, Averøy, Hustadvika, Gjemnes, Heim, Kristiansund, Molde, Rauma, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll

Styreleder Hans Bjarne Tennøy

Friluftsrådets ansatte fra venstre: Mattis Mikkelsen, Liv Synnøve Hoel, Ola Fremo, Patrick Gule og Marte Melbø.

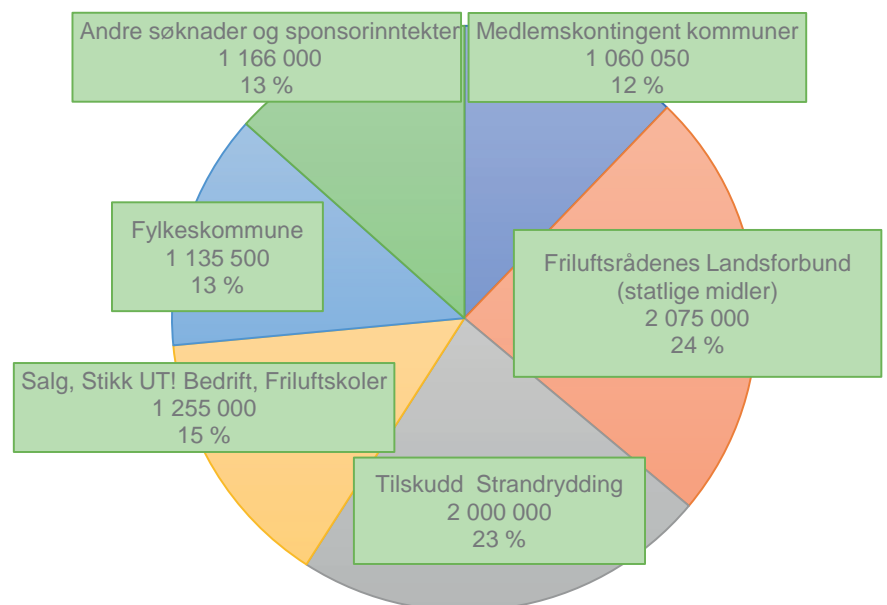
Friluftsrådet har tre faste og to midlertidige stillinger. Daglig leder er Ola Fremo.

Budsjett for 2020 er på ca. 8,7 millioner kroner.

Grunnfinansieringen er medlemskontingenten på ni kroner per innbygger. I tillegg mottar Friluftsrådet administrasjonstilskudd fra Møre og Romsdal fylkeskommune og Friluftsrådernes Landsforbund.

Friluftsrådet søker også og mottar tilskudd til enkeltprosjekt fra ulike aktører som Friluftsrådernes Landsforbund, Møre og Romsdal fylkeskommune, Miljødirektoratet, GassROR, Gjensidigestiftelsen, Nordenfjelske Bykreditts Stiftelse. Hovedsamarbeidspartnere i næringslivet er Sparebanken Møre og Istad Kraft.

Budsjetterte inntekter 2020. Totalt 8 691 550 kr.
Kronebeløp og prosentvis fordeling

*Totalbudsjett 2020 på 9 960 550. Engangsstøtte fra Miljødirektoratet til Tørrlende p-plass på 1 269 000 er utelatt fra diagrammet.

Olav Bjørn Nilssen (t.v.) og Harry Hestad husker godt oppstarten av Friluftsrådet og har til sammen brukt mer enn 30 år i styret.

FRILUFTSRÅDETS OPPSTART

– Vi trengte et friluftsråd for å arbeide med friluftsliv på tvers av kommunegrensene, minnes Harry Hestad og Olav Bjørn Nilssen, to av arkitektene bak friluftsrådet.

På slutten av 1990-tallet ledet Harry Hestad og Olav Bjørn Nilssen hver sin kulturavdeling i Fræna og Gjemnes kommune. Jevnlige dukket det opp friluftslivsrelaterte oppgaver med behov for samarbeid mellom kommunene, og på Sunnmøre hadde de etablert friluftsråd i 1974.

– På slutten av 1990-tallet jobbet vi med et prosjekt som ble viktig for etableringen av Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal. Molde og Fræna skulle lage et stort turkart for Romsdalshalvøya, og kartet omfattet også Gjemnes, Eide, Nettet, Midsund, Aukra og Sandøy. Arbeidet gjorde det veldig tydelig hvordan folk bruker friluftsområdene uavhengig av kommunegrensene og understreket behovet for mer samarbeid om friluftsliv på tvers av kommunegrensene, forteller de to.

Stiftet på Skaret

Den følgende perioden ble det gjort henvendelser til en rekke kommuner om å være med i et

interkommunalt friluftsråd. Erling Hustad var også sentral i dette arbeidet, han var rektor ved Bjørnsund leirskole og brukte vintermånedene på å oppsøke og invitere 14 kommuner til å bli med. Fylkesmannen, fylkeskommunen og Friluftsrådernes landsforbund var også pådrivere. Den 3. februar i 2000 ble Nordmøre og Romsdal Friluftsråd etablert under et stiftelsesmøte på Skaret i Fræna kommune. Men bare seks kommuner var medlemmer fra dag én: Fræna, Gjemnes, Eide, Sandøy, Midsund og Aukra.

– Det var en litt trang fødsel, og vi hadde håpet at flere ble med. Vi var ekstra skuffet over at ikke Molde og Kristiansund ble med fra starten, men de kom heldigvis med etter hvert, minnes Olav Bjørn Nilssen.

Ingolf Mork leder

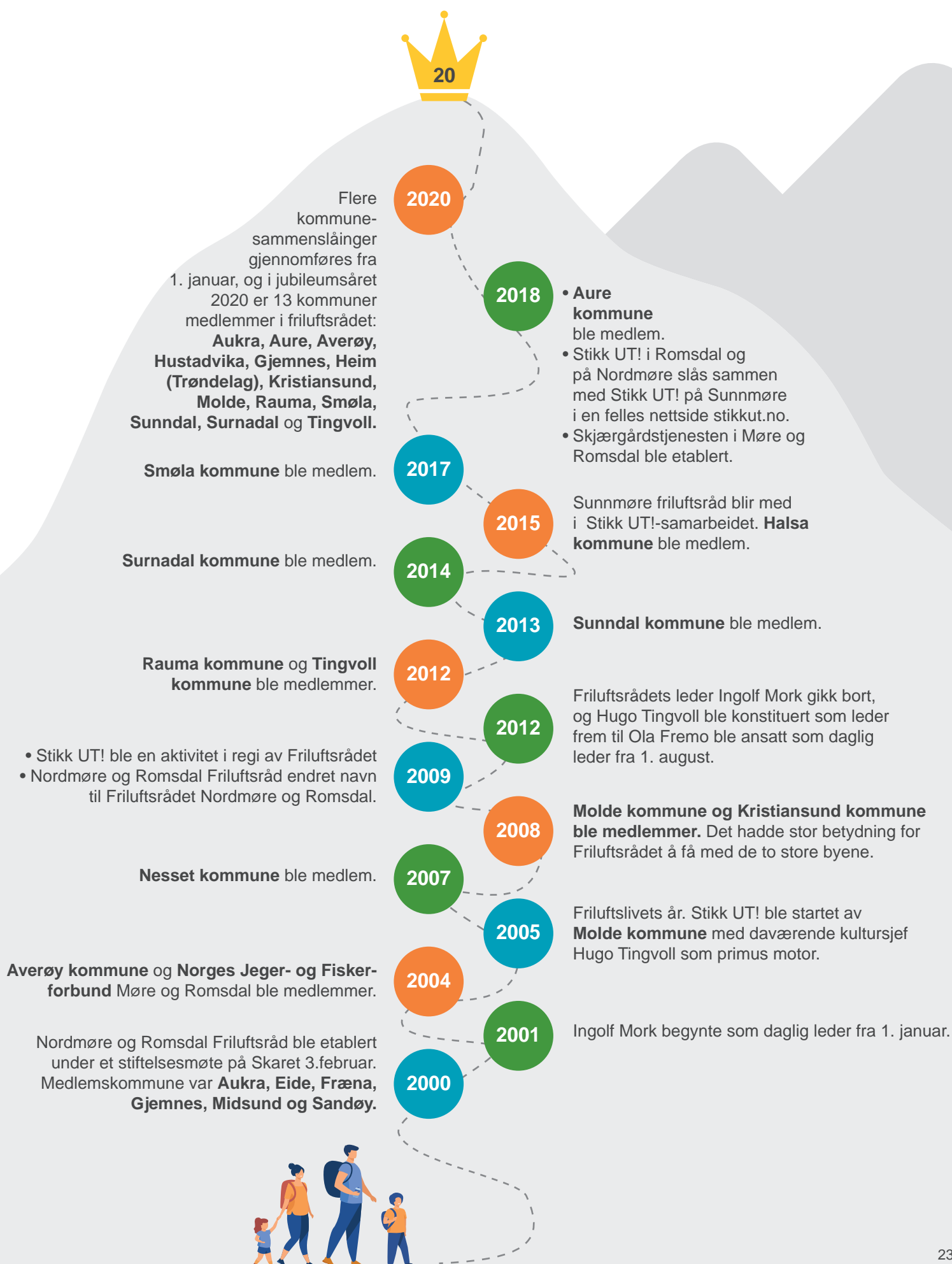
På stiftelsesmøtet ble Harry Hestad valgt til styreleder og Olav Bjørn Nilssen til nestleder. Siden har de lagt ned mer enn 30 år totalt i ulike styreverv.

– Det første året hadde vi ingen ansatte og gjorde oppgavene selv. Etter hvert fikk vi driftstilskudd, og Ingolf Mork startet i en deltidsstilling som leder. Han hadde vært fylkesidrettsleder i fylkeskommunen og hadde et stort nettverk og god kunnskap om ulike tilskuddsordninger, sier Harry Hestad.

Antall medlemskommuner økte, og de første årene hadde friluftsrådet særlig fokus på utbygging av anlegg på store utfartssteder som Fursetfjellet og Skaret. Lyngstad småbåthavn i Eide og turstiene ved Smågevatnet i Aukra kommuner var også viktige prosjekt.

– Etter hvert har virksomheten dreid fra å bygge anlegg til å tilrettelegge for aktivitet, og Stikk UT! har jo vært en formidabel suksess. Det har vært spennende å være med på utviklingen i Friluftsrådet disse årene og positivt å se hvordan antall kommuner og friluftslivsaktiviteten har vokst, sier Harry Hestad og Olav Bjørn Nilssen.

VIKTIGE ÅRSTALL

Fjellturer

Fjellturer har en folkeopdragende magt af stor betydning. Thi det vi vinder der, er ikke blot bredde om bringen og styrke i leggenemen den styrke, det mod, den utholdenhet, den sikkerhet, den snarrådighet, den selvtillid man erhverver seg der, følger med ned i dalene og fæster seg i karakteren og hjælper os til at forså og holde ud i mange forhold i livet, hvor vi ellers snart vilde give tabt.

Emanuel M. Mohn (DNTs årbok 1873)

20 år i 2020– jubileumshefte

Utgiver: Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal • E-post: post@stikkut.no • Tlf: 957 32 511
Org.nr: 984681828 • friluftsråd.no og stikkut.no

Produksjon: Skriveloftet og ARTi Design AS
Papiret er Svanemerket

